

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 268

בראשית תשע"ג

אדם בצלמו וכדמותו, בשעה שאין לקב"ה לא גוף, ולא ישיגוהו משיגי הגוף ואין לו שום דמיון כלל? ובאר, שהקב"ה נעתר לאדם השב בתשובה ומסכים למחול לו על העוונות שעשה, אולם הוא איננו מוחל על חטאים שבין אדם לחברו, אשר לא נעשו כלפיו - אלא כלפי בני אדם.

יוצא אפוא, שהקב"ה מוחל על חטאים שבין אדם למקום, ואלו האדם יכול למחול על חטאים שבין אדם לחברו, ובכח מחילת עוונות שנתן בידו, דומה האדם ליוצרו.

הרב דוד שרייבר, מגבאי "קופת העיר", סיפר שפעם נגש אל **הרב שטינמן** לצורך עריכת ברור לגבי מגבית אחת, אשר ענינה היה ידוע לרב.

הרב שטינמן אישר את המקרה והוסיף: יש צרות נורמליות, אשר לדאבון לב, שומעים עליהן מפעם לפעם, אך ישנן צרות משונות, שהן נוראות ואיומות, ואי אפשר לקלוט את עומק הטרגדיה, ואני אומר לך שהסיבה לכך היא משום פגיעה בבין אדם לחברו.

זה עתה - המשיך הרב שטינמן - היה כאן יהודי שספר על צרות משונות שפקדו אותו, שאלתי אותו, האם הוא פגע פעם במשהו, אך הוא ענה בשלילה. שאלתי אותו שוב: "האם הנך בטוח שלא פגעת אף פעם במשהו?" ושוב הוא השיב: "לא!" חזרתי על השאלה בשלישית, ואז נזכר: "כן, פגעתי פעם במשהו, אבל אני הייתי הצודק..."

"בודאי שהוא היה צודק" - סיכם הרב שטינמן - "על פגיעה בלי הצדקה איננו מדברים בכלל... אבל האם למשהו צודק מותר לעשות הכל? כולם מבינים שאדם שהורג משהו מכיון שהוא הכעיס אותו, הוא רוצח, על אף שיתכן שהכעס שלו מוצדק... ובאופן דומה עלינו להתיחס גם לפגיעה בזולת, הנעשית, לכאורה, בצדק!"

"כי ביום אכלך ממנו מות תמות" (ב, יז)

אחד העונשים החמורים, שבאו לעולם עקב אי קיום רצון ה', הוא קצור שנות החיים של האדם. אדם הראשון היה אמור לחיות אלף שנים, אך חי תשע מאות ושלושים שנה.

רמז למספר שנות חייו, וגם לסיבה שבעטיה נתקצרו, ניתן למצוא בתהלים. דוד המלך אומר (צ, ד): "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבר ואשמורה בלילה" - אלף שנים שלנו נחשבות אצל הקב"ה כיום ועוד

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (א, א) התורה נכתבה בעשרים ושתים אותיות קדושות, שבהן ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו. רמז לדבר: ראשי התבות של הפסוק הראשון שבתורה: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" - עולים יחד בגימטריא עשרים ושתים, כמנין אותיות התורה. ואומר ה"בן איש חי", שמטעם זה מיוסדות תפלות רבות לפי סדר הא-ב, כדי שנכלל בתפלתנו את כל כ"ב האותיות הקדושות שבהן נברא העולם ובהן נתנה התורה, ובזכות זו נושע.

והוא מוסיף ומביא על כך רמז מן הפסוק בתהלים (ל"ז, ה'): "גול על ה' דרכך ובטח עליו והוא יעשה". "גול על ה'" - עליך להתפלל **"על ה'"**, דהיינו לפי סדר כ"ב האותיות הרמוזות באותיות שמעל שם הוי"ה: מעל האות י' - ט', מעל האות ה' - ד', מעל האות ו' - ה', ומעל האות ה' - ד', שמניינן הכולל הוא עשרים ושתים. ואם תעשה כן, אזי "בטח עליו והוא יעשה" וישמע תפילתך.

"נעשה אדם" (א, כו)

"מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? - זכה, אומרים לו אתה קדמת לכל, לא זכה, אומרים לו יתוש קדמך" (גור אריה יב, ב).

מספר רבי שלום מאיר וולך שליט"א בספרו "נעם שיח" על הגדה של פסח: **רבי יצחק מוורקא** זצ"ל באר זאת במשל נאה. ישנם שני סוגי בעלי עגלה: האחד, הקב"ה חפץ להזמין לו את פרנסתו ושולח לו סוס ועגלה, ואלו השני - הקב"ה הזן את העולם כולו, חפץ לפרנס את הסוס ושולח לו בעל עגלה שידאג לכל מחסורו... שני העגלונים מתפרנסים באופן דומה, אולם מה רב ההבדל ביניהם! בעוד האחד - הסוס עמל עבורו, השני - עמל כל חייו למען הסוס...

וכך אומר המדרש: מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? שאם לא זכה אומרים לו יתוש קדמך, נבראת כדי לפרנס את היתושים מדמך...

"נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (א, כו)

הרב **יעקב ישראל לובצ'נסקי** הי"ד זצ"ל, המשגיח בישיבת "אהל תורה" של רבי אלחנן וסרמן הי"ד זצ"ל, הקשה על פסוק זה: כיצד יתכן לומר שהקב"ה יצר

אשמורה של לילה. כמה שנים הוא היום, וכמה האשמורה? - תשע מאות ושלושים שנה הוא ה"יום", ושבעים שנה - אשמורת הלילה.

הקב"ה אמר לאדם הראשון: "כי ביום אכלך ממנו מות תמות" - בסוף היום של הקב"ה, כלומר לאחר תשע מאות ושלושים שנה, נפטר אדם הראשון.

לכתחילה, היו גם שאר בני האדם אמורים לחיות אלף שנים, אך בעטיו של החטא התקצרו שנות החיים, ועתה "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת שמונים שנה"...

חיי האדם עתה קצרים ומעטים, בשל החטא. "שנה יהיו" - אומר דוד המלך, ומסביר רש"י - שנות חיי האדם מעטים כשנת תנומה, ששנות דור עכשיו הנם שבעים שנה בלבד. (שינה' רומזת דוקא למספר שבעים, כמו שנאמר "שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים", ועל גלות בבל נאמר הפסוק, וגלות זו היתה שבעים שנה). ממשיך דוד המלך ואומר: "כי כל ימינו פנו בעברתך" - מרבית שנות חיינו פנו ואבדו, נגוזו בשל עברתו של הקב"ה, בשל חטא האדם.

ה"אור החיים" הקדוש ממשיל על כך משל: מלך אחד חלק לעבדיו אבנים טובות לצורך עבודך. הוא נתן להם שלש מאות אלף אבנים, ומשך הזמן של העבוד היה אמור להיות אלף שנים. אמרו העבדים - אלף שנים זה זמן ארוך מדי! ולא בצעו את המוטל עליהם. אמר המלך - אם כך, מהיום יקבלו רק מעט אבנים לעבוד, רק עשרת אלפים ולא יותר, אך משך הזמן שיוקצב להם יהיה רק שבעים שנה, שבסיומן יצרכו לתת דין וחשבון על מה שעשו. אולי כך יהיה לאנשים השכל והתבונה להזדרז ולעשות את צווי המלך, ולא לבזבז את הזמן לריק.

הקב"ה מיעט את שנות חיי האדם, ומעט את דרישות-ההספק בהתאם, אולי כך ישכיל האדם להבין, שעליו לנצל כל רגע כדי להצליח לעשות את המוטל עליו, כי אחר כך יהיה עליו לתת דין וחשבון על הכל!

"ויקרא האדם שמות" (ב, כ)

בשם השל"ה הקדוש מובא, שכל אדם צריך לומר בסוף התפלה פסוק שבו מופיע שמו. במדה ויש לו פסוק שבו מופיע השם במפורש מה טוב, ואם לאו - יאמר פסוק המתחיל באות שמתחילה את שמו ומסיים באות המסיימת את שמו. לדוגמא אדם ששמו הלל צריך לומר את הפסוק: "הקשיבה לקול שועי מלכי ואלקי כי אליך אתפלל", המתחיל באות ה' ומסתיים באות ל'.

הסיבה לאמירה זו היא כיון שביום המיתה, בעת שיעמוד האדם לדין על כל מעשיו, תכנס ללבו אימה נוראה, ומרב פחד הוא עתיד לשכוח את שמו, ואותו פסוק יזכיר לו זאת.

רמז לענין זה מובא בנביא (מיכה ו, ט): "קול ה' לעיר יקרא ותושיה יראה שמך שמעו מטה ומי יעדה", ופרשו המפרשים: "ותושיה יראה שמך" - מכאן שכל מי שאומר בכל יום מקרא המתחיל ומסיים באותיות שמו, התורה מצילה אותו מגיהנם. (כיוצא בכך מובא בשם ה"בית יוסף", וכן ב"שמירת הלשון" של החפץ חיים). הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, רבה של אחוזת ברכפלד, ספר, כי בהיותו ילד שלחוהו הוריו ללמד ב"בתי אבות" - בית היתומים שהקים הרב מפוניבז' שבשנים המאחרות יותר פתח את שעריו לפני ילדים שלא התגוררו בבני ברק והיו זקוקים לפנימיה בתקופת למודיהם.

יחסו המיוחד של הרב כהנמן לילדי המוסד נודע לשם ולתהלה, הוא היה נוהג לבקר אותם ולהרעיף על היתומים את כל חם לבו. לפני כל נסיעה לחו"ל נפרד מהם באחרונה ומיד בחזרתו ארצה היה ממהר להגיע אליהם בראשונה, כשהוא מתבטא כי הם הקמיע שלו... פעם, בשעה שישב ושוחח עם הילדים, שאל אותם: "האם אתם אומרים בסוף שמונה עשרה את הפסוק שלכם?"

מקהלת הילדים השיבה "כן" בקול רם.

למה? - הקשה הרב.

הפעם שתקו הקטנים, ורק הבוגרים שביניהם ידעו להשיב על כך בצטטם את דברי השל"ה הקדוש אודות יום המיתה.

אולם הרב המשיך: "אינני מבין. ילד ששמו יענקליה שומע את שמו עשרות פעמים בכל יום, ובכל זאת ביום המיתה הוא עתיד לשכוח זאת, איך יתכן, אם כך, שהוא יזכור את השם על פי פסוק שנאמר רק שלש פעמים ביום, הרומז לשמו רק בתחלת תבותיו ובסופם?"

דממה השתררה סביב. הכל הוגיעו את מוחם בחפוש אחר תשובה הולמת, שתניח את הדעת, אך לשוא.

כעבר דקות אחדות נשמע קולו של הרב:

"דעו לכם, כי ביום שבו אדם עוצם את עיניו הוא שוכח את כל מה שקורה בעולם הזה ולא נשאר בידו מאומה. הדבר היחיד שמשתמר לאחר מיתתו של אדם זו התורה. היא נצחית והיא מלווה את האדם למעלה. לפיכך פסוק מן התורה שבו מוזכר השם הוא נצחי, הוא יתלווה אל האדם ואותו בלבד הוא יזכור בעולם הבא".

